

In het huis van Čiurlionis

VILNIUS

Het sneeuwt in Vilnius, wat de stad nog feeëriker maakt dan ze al is, de temperatuur stijgt door de beschermende witte laag van min tweeëntwintig naar min negentien. Een kerkklok luidt omdat het al bijna kerst is en omdat de kerkklokken van Vilnius altijd luiden, of in ieder geval om het uur. Tien, twaalf, zestien, achttien klokken tegelijk, de stad telt zo'n honderd kerken, zelfs de universiteit heeft twee kerktorens, als je er gevoelig voor bent kun je in deze stad allergisch worden voor kerken. Ik heb er inderdaad even genoeg van, en loop naar een huis dat ik al zo lang had willen bezoeken, dat van Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

Een echt museum is het niet, een echt woonhuis evenmin – iets daartussenin. Ik bel aan, een man met een snor en een ringbaard doet open: hij blijkt de achterkleinzoon van Mikalojus Konstantinas te zijn. Ja ja, hij woont hier, maar ik ben van harte welkom.

Čiurlionis (1875-1911) muntte uit in twee disciplines: in de muziek en in de schilderkunst. Een vleugel en enkele goed gekozen reproducties van schilderijen en tekeningen aan de wand getuigen daarvan. Heel lang heeft hij niet in dat terracotta rode huis van twee verdiepingen aan de Savičiaus gatvė 11 gewoond, van sep-

tember 1907 tot december 1908, maar het waren misschien wel de gelukkigste maanden uit zijn getergde leven.

In 1908 stond Čiurlionis op het punt om ook buiten Vilnius door te breken. Naderhand bleek het succes van korte duur te zijn, maar hijzelf zag er een aanmoediging in om voort te gaan op de ingeslagen weg. Zijn schilderijen werden in Sint-Petersburg tentoongesteld en trokken de aandacht van de kunstenaars rond het tijdschrift *Mir Iskoesstva* (De Wereld van de Kunst). Zij voelden iets van zielsverwantschap met zijn visionaire kijk op de wereld. Enkele van zijn preludes en nocturnes werden uitgevoerd tijdens de Avond van de Hedendaagse Muziek, een fameuze concertserie in Sint-Petersburg. Op het programma stonden verder composities van Aleksandr Skrjabin, Nikolaj Medtner, Igor Stravinsky en Sergej Rachmaninov. Hij verkeerde in goed gezelschap, Čiurlionis werd tot de modernisten gerekend en zowel Skrjabin als Stravinsky liet zich lovend over zijn pianowerken uit.

Maar belangrijker nog: in december 1907 had hij Sofija Kymanaitė leren kennen, een tweeëntwintigjarige journaliste die in Vilnius voor de krant *Viltis* (Hoop) werkte. Iedere dag van 1908 maakte Sofija haar opwachting in het huis dat Čiurlionis in de oude binnenstad van Vilnius had betrokken, om hem het Litouws bij te brengen. Mikalojus Konstantinas mocht dan in Varėna, een dorpje in het zuiden van Litouwen, zijn geboren, hij was in het Pools en in het Russisch onderwezen en sprak slechts een paar woorden Litouws. De lessen moeten innig zijn geweest, want Sofija en Konstantinas trouwden in januari 1909.

In de woning, een bescheiden huis met kleine, dubbele vensters, is het behaaglijk warm. Rokas Zubovas, de achterkleinzoon van Čiurlionis, leidt me rond. Direct bij binnenkomst valt me de foto van Konstantinas en Sofija op, die aan de wand van de eetkamer hangt. Niet eens zo'n grote foto. Als gebiologeerd loop ik erop af. Dat Konstantinas en Sofija geliefden van elkaar zijn, behoeft geen